

Баланс як форма фінансової звітності підтверджує головне правило бухгалтерського обліку про те, що активи підприємства завжди дорівнюють його пасивам.

Це означає, що ВР і ВГР з дебіторською ознакою опосередковано відображаються у пасиві балансу, так як і ВР і ВГР з кредиторською ознакою опосередковано відображаються в активі балансу. Це також означає, що за наявності в балансі підприємства дебіторської заборгованості по ВР і ВГР їх необхідно виключити і з розрахунків тих показників, які розраховуються і за участю загальної суми пасиву (код строки 1900 пасиву балансу). І навпаки: за наявності в балансі підприємства кредиторської заборгованості по ВР і ВГР їх необхідно також виключити і з розрахунків тих показників, які розраховуються і за участю загальної суми активу (код строки 1300 активу балансу). Такий спосіб корегування показників фінансового стану нами названий – непрямим [5].

Таким чином, виключення впливу ВР і ВГР на показники фінансового стану можна поділити на такі етапи: виявлення ВР і ВГР, визначення їхніх ознак; виключення ВР і ВГР із ключових статей балансу, розрахунок скоригованих показників фінансового стану прямим методом, розрахунок скоригованих показників фінансового стану непрямим методом; порівняння та аналіз скоригованих показників із попередньо розрахованих показників фінансового стану; розробка за результатами коригувань (рекомендовано надавати в табличному вигляді) заходів щодо удосконалення обліково-аналітичних процедур відображення господарських операцій, поліпшення показників фінансового стану, пошуку резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності структурного підрозділу залізничного транспорту.

Список використаних джерел: 1. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 392 с. 2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій залізничного транспорту України: Наказ Укрзалізниці від 19.01.2000 р. № 17-Ц (із змінами та доповненнями). 3. Порядок економічних взаємовідносин на залізничному транспорті України: Наказ Укрзалізниці від 23.01.2012 № 019-Ц. 4. Литвиненко Н. О. Процедура обліку внутрішніх та внутрішньогосподарських розрахунків та її вплив на формування облікової політики. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Nvuu/Ekon/2010_29_1/statti/17.htm. 5. Євсєєва О. О. Облікова політика та її складові елементи. *Економічний простір*: збірник наукових праць. 2016. № 105. С. 67–77.

УДК 657

Т. А. Гоголь, д-р екон. наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

А. М. Гоголь, магістр кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» З ПОЗИЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, діяльність, малий бізнес, поняття.

Отримання різного роду економічної інформації безпосередньо від суб'єкта управління, зовнішніх контрагентів або в обробленому вигляді від структурних підрозділів підприємства вимагає здійснення відповідних дій з обробки, оцінки та аналізу отриманої інформації.

Центральне місце у формуванні необхідної економічної інформації посідають підрозділи обліку й аналізу, оскільки саме вони надають документально обґрунтовану та системно забезпечену інформацію про діяльність усіх підрозділів підприємства з необхідним рівнем її узагальнення та деталізації, аналізом діяльності та наданням пропозицій щодо покращення функціонування підприємства загалом.

Дослідження сутності питання «обліково-аналітичне забезпечення» та складність процесу забезпечення управлінської діяльності потребує детального дослідження цього питання з позиції:

– обліково-аналітичне забезпечення як сукупність даних облікової і аналітичної інформації, що проходить процес реєстрації, обробки та узагальнення інформації в системі управління з метою представлення необхідної інформації окремим працівникам або групам користувачів управлінського апарату;

– обліково-аналітичне забезпечення як процес дає змогу визначити рух інформаційних потоків між працівниками структурних підрозділів управлінського апарату з метою задоволення їхніх інформаційних потреб;

– обліково-аналітичне забезпечення як система передбачає наявність сукупності елементів, взаємопов'язаних між собою в єдину цілісну структурну організацію для досягнення мети забезпечення системи управління своєчасною інформацією.

Термін «забезпечення» в межах обліково-аналітичного процесу необхідно розглядати з позиції видів інформації, термінів її подання, рівня якості та груп користувачів. До поняття «забезпечення» як до сукупності засобів (заходів, умов) можна поставити такі види запитань: «хто забезпечує?», «чим забезпечує?», «кого забезпечує?», «яким чином забезпечує?», «в які терміни забезпечує?», «який рівень забезпечення?», «яка якість забезпечення?».

Відповіді на поставлені питання необхідно знаходити протягом дослідження понятійного апарату обліково-аналітичного забезпечення діяльності в межах таких напрямів:

– «хто забезпечує» і «кого забезпечує» – дослідження кола суб'єктів обліково-аналітичного забезпечення в межах системи управління та за межами підприємства;

– «чим забезпечує» – визначення та класифікація видів облікової й аналітичної інформації, що формується в межах обліково-аналітичного забезпечення діяльності;

– «який рівень забезпечення» – визначення обсягів облікової і аналітичної інформації, необхідних для забезпечення управління та прийняття рішень внутрішніми й зовнішніми користувачами;

– «яким чином забезпечує» – дослідження інформаційних потоків у межах ресурсного забезпечення та інформаційної спроможності системи управління;

– «в які терміни забезпечує» – визначення вимог до термінів подання облікової й аналітичної інформації в межах системи управління з позиції своєчасності інформації для користувачів;

– «яка якість забезпечення» – визначення вимог до якості облікової й аналітичної інформації з метою задоволення інформаційних потреб її користувачів.

У результаті комплексного дослідження сутності питання «обліково-аналітичне забезпечення» з позиції різних поглядів, враховуючи вищеперераховані складові для визначення кола осіб, що здійснюють збір, обробку, узагальнення облікової і аналітичної інформації дозволяє побудувати ефективну організаційну структуру обліково-аналітичного підрозділу, визначити напрями інформаційних потоків, обсяги, якість та рівень деталізації інформаційного забезпечення діяльності підприємств малого бізнесу та сформувати авторське визначення таких понять:

– *обліково-аналітичне забезпечення* – це організація процесу збору, обробки, узагальнення і збереження облікової і аналітичної інформації, узгодження її руху між різними структурними підрозділами управлінської служби, забезпечення ефективної взаємодії з зовнішнім середовищем з метою інформаційного забезпечення системи управління та зовнішніх користувачів;

– *обліково-аналітична інформація* – комплекс даних бухгалтерського обліку й аналітичних показників, який використовується системою управління для прийняття управлінських рішень та задоволення інформаційних потреб зовнішніх користувачів;

– *обліково-аналітичний процес* – процес узгодження інформаційних потоків із підбору облікових і аналітичних показників, спрямований на координацію роботи структурних підрозділів підприємства для досягнення мети діяльності підприємства та ефективного виконання функціональних обов'язків працівниками управлінської служби;

– *обліково-аналітична система* – сукупність взаємопов'язаних елементів (суб'єкти, об'єкти, інформаційні потоки та їх зв'язки), гармонійна взаємодія та координація роботи яких дає можливість своєчасного формування якісної та достовірної облікової й аналітичної інформації для інформаційного забезпечення системи управління і зовнішніх користувачів.

Використання сформованого комплексу понятійно-категоріального апарату та внутрішньої взаємодії структурних елементів системи обліково-аналітичного забезпечення управлінської діяльності сприяє удосконаленню теоретичної основи для розробки методологічних основ та методико-організаційних положень бухгалтерського обліку і аналізу, що підвищує ефективність формування цілісної концепції розвитку бухгалтерського обліку й аналізу в умовах зростання вимог до обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств малого бізнесу на сучасному етапі розвитку економіки.